

Monumentnummer*: 523629

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 23 februari 2004
Kadaster deel/nr 82916/159

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Heilig Landstichting Berg en Dal Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Heilig Land-Stichting Op hoek met Mgr. Suyslaan

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Goesbeek H 1406

Omschrijving**

Complexonderdeel 20

Inleiding

TRANSFORMATORHUISJE gebouwd in 1916 naar een ontwerp uit 1915 van JAN STUYT (1868-1934) op basis van een door G. VERSTEEG sr. (1872-1938) ontworpen standaardtype (waarschijnlijk type A3R). In de veelal rechthoekige trafogebouwtjes wordt door een transformator de door een electriciteitscentrale opgewekte stroom (hoog-spanning) via tussenstations teruggebracht naar laagspanning. Als zodanig betekent de trafo de laatste schakel naar het huishoudelijke stroomgebruik. De bouwstijl van de tussen 1915 en 1940 gebouwde verschillende typen trafo's bezit veelal kenmerken van zowel de Amsterdamse als de Nieuwe Haagse School. Dit vroege trafohuisje wijkt af van de overige trafohuisjes uit deze periode doordat Jan Stuyt het exterieur stilistisch aangepast heeft aan de oosterse stijl van de overige gebouwen van de Heilig-Land-Stichting. Dit komt met name tot uitdrukking in de wit gesausde bepleistering en in het tegelfries. In de jaren tussen 1915 en 1940 werd door de opdrachtgever van de trafohuisjes, de NV Provinciale Geldersche Electriciteits-Maatschappij, veel zorg besteed aan de architectonische kwaliteiten van de trafo's die veelal door architecten van naam werden ontworpen. De meeste trafohuisjes zijn vanaf 1920 voorzien van een keramisch tegeltableau, waarop de vermelding 'Provinciale electriciteitswerken' met aan weerszijden een eenvoudig blauw-geel provinciewapen. De eerste tegeltableaus werden tussen 1920 en 1924 vervaardigd door de plateelbakkerij 'De Distel' te Amsterdam. De provinciewapens zijn hier nog voorzien van

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

gestileerde leeuwen. Het tegeltableau in het onderhavige geval behoort tot een tweede type dat in de jaren tussen 1924 en 1940 vervaardigd werd door de Goudse pijpen- en aardewerkenfabriek 'Goedewaagen' te Gouda. Dit tableau werd hier dus eerst na de bouw aangebracht. De trafo werd in 1916 in gebruik genomen, het jaar waarin de eerste electriciteit werd geleverd aan de gemeente Groesbeek. Het transformatorhuisje is markant gelegen op de hoek van de Profetenlaan en de Mgr. Suyslaan. De Mgr. Suyslaan vormt de toegangsweg naar het complex rond de Cenakelkerk.

Omschrijving

Het in grondplan rechthoekige, één bouwlaag tellende gebouwtje, is opgetrokken in baksteen die vervolgens gepleisterd en wit gesausd is onder een ver overstekend met bitumen gedekt plat dak. De overstek rust op getrapte houten consoles. Het huisje is voorzien van hoeklisenen en een uitspringend omlopend zwart geteerd trasraam (waarin ventilatieroostertjes). Links van de stalen deur in de VOORGEVEL is een uit vier tegels bestaand tableau aangebracht met de naamsvermelding 'Provinciale electriciteitswerken' in geel tegen een zwart fond. Ter weerszijden van het woord 'Provinciale' is een gestileerd blauw-geel provincie-wapen gesteld. Een omlopende gepleisterde zwart geteerde architraaflijst boven de deur wordt gevolgd door een uit zwarte en witte tegels samengesteld fries. De LINKER ZIJGEVEL is blind uitgevoerd. In de ACHTERGEVEL bevinden zich in het fries twee dichtgemetselde ventilatieopeningen. Aan de zijde van de RECHTER ZIJGEVEL bevindt zich een lage latere aanbouw waarin een dubbele stalen deur. Het INTERIEUR is niet bekeken maar hoogstwaarschijnlijk is de vroegere installatie zoals bij de meeste trafohuisjes aangepast aan de eisen van deze tijd of in zijn geheel vervangen door een moderne installatie.

Waardering

TRANSFORMATORHUISJE gebouwd in 1916 naar een door JAN STUYT in 1915 aangepast standaardontwerp van G. VERSTEEG sr. (1872-1938).

- Van architectuurhistorische waarde als essentieel onderdeel van een verzameling aan de bijbelse geschiedenis ontleende gebouwen en objecten in oosterse stijl (qua ontwerp, materiaalgebruik en/of detaillering) alsmede van belang voor het oeuvre van Jan Stuyt binnen wiens werk de voor de Heilig-Land-Stichting ontworpen gebouwen een unieke plaats innemen. Dit vrij gaaf bewaard gebleven onderdeel van een voormalig devotiepark vormt een curiosum binnen de landelijke architectuur- en kunstgeschiedenis. Het huisje vormt een kenmerkend voorbeeld van de bij trafohuisjes van de P.G.E.M. toegepaste bouwtypen tijdens het Interbellum dat hier echter, in tegenstelling tot de meeste trafohuisjes waarvan de stijl veelal geënt is op de Amsterdamse en de Nieuwe Haagse School, door Jan Stuyt stilistisch is aangepast aan de overige bouwwerken van de Heilig-Land-Stichting. Als zodanig neemt het huisje hierdoor een unieke plaats in binnen de in opdracht van P.G.E.M. gebouwde trafohuisjes. Het exterieur van het trafohuisje valt op door bijzondere (esthetische) kwaliteiten, zoals gave verhoudingen en een fraaie detaillering. Dit komt met name tot uitdrukking in de witte bepleistering met tegelfries en het tegeltableau met verwijzing naar de kleuren van Gelderland.
- Van stedenbouwkundige waarde vanwege de prominente situering op de hoek van de Profetenlaan en de Mgr.Suyslaan en als essentieel onderdeel van het complex van de Heilig Land Stichting.
- Van cultuurhistorische waarde als essentieel onderdeel van het complex Heilig-Land-Stichting dat een bijzondere en tevens zeldzame uitdrukking vormt van een religieuze ontwikkeling. Tevens van belang vanwege de bestemming, welke verbonden is met een technische ontwikkeling. Het trafohuisje herinnert aan de electrificatie van de gemeente Groesbeek. Het trafohuisje vormt bovendien een goed voorbeeld van de ontwikkeling van het transformatorhuis in de eerste decennia van de twintigste eeuw. De onderhavige

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

trafo vormt een van de eerste in opdracht van de P.G.E.M. gebouwde trafohuisjes.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Nutsbedrijf